

Rozhodné právo pro mimosmluvní závazkové vztahy podle nařízení Řím II

JUDr. Pavel Simon

JUDr. Petr Šuk

Justiční akademie SR, november 2013

Působnost věcná

- **Věcná** – čl. 1 odst. 1
 - Kolize právních řádů = přítomnost mezinárodního prvku
 - Vztahy občanského a obchodního práva = absence osoby veřejného práva jednající v rámci svých veřejnoprávních pravomocí (včetně *actis iurii imperii*)
 - Mimosmluvní závazkové vztahy = nejde o vztahy smluvní. I ty, které pravděpodobně vzniknou (čl. 2 odst. 2)

Výluky z věcné působnosti – čl. 1 odst. 2

- **písm. a)** - mimosmluvní závazkové vztahy, které **vyplývají z rodinných vztahů** a vztahů považovaných rozhodným právem za **vztahy se srovnatelnými účinky, včetně vyživovací povinnosti**
- **písm. b)** - mimosmluvní závazkové vztahy, které **vyplývají z majetkových vztahů mezi manželi** nebo mezi osobami ve vztazích považovaných rozhodným právem za **vztahy s účinkem srovnatelným s manželstvím a ze závětí a dědění**

Výluky z věcné působnosti – čl. 1 odst. 2

- **písm. d)** - mimosmluvní závazkové vztahy, které **vyplývají z práva obchodních společností** a jiných zapsaných nebo nezapsaných právnických osob a **týkají se například** vzniku, zápisem nebo jinak, způsobilosti k právům a právním úkonům, vnitřního uspořádání nebo rušení obchodních společností a jiných zapsaných nebo nezapsaných právnických osob, **osobní odpovědnosti vedoucích osob a členů za závazky obchodní společnosti nebo právnické osoby** a osobní odpovědnost auditorů vůči obchodní společnosti nebo jejím členům za zákonný audit účetních dokladů

Výluky z věcné působnosti – čl. 1 odst. 2

- **písm. f)** - mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají **v souvislosti se škodou z jaderné události**
- **písm. g)** - mimosmluvní závazkové vztahy, které **vznikají z narušení soukromí a osobnostních práv, včetně pomluvy**

Působnost teritoriální

- Čl. 1 odst. 4 – všechny členské státy s výjimkou Dánska
- Čl. 25 – státy s více právními systémy
- Čl. 3 – univerzální použitelnost

Působnost časová

- Záhada článků 31 a 32
- Čl. 31 - Toto nařízení se použije pro skutečnosti, jež vedou ke vzniku škody, ke kterým dojde **po vstupu** tohoto nařízení v platnost.
- Čl. 32 - Toto nařízení **se použije** se ode dne 11. ledna 2009, s výjimkou článku 29, který se použije ode dne 11. července 2008.
- C-412/10 Homawoo - nařízení 864/2007 se použije pouze na skutečnosti, jež vedly ke vzniku škody, ke kterým došlo k datu 11. ledna 2009 a později.

Vztah k jiným nástrojům

- Komplementární k Bruselu I a Římu I
- Konkurence s mezinárodními smlouvami

Notifikace mezinárodních smluv Slovenskou republikou (ÚV C 343/11 ze 17. 12. 2010)

- Dohovor o rozhodnom práve pre dopravné nehody, Haag 4. mája 1971
- Dohovor o udeľovaní európskych patentov (Európsky patentový dohovor), Mníchov 5. októbra 1973
- Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Švajčiarskou konfederáciou o ochrane údajov o pôvode, označení pôvodu a o iných zemepisných označeniach, Bern 16. novembra 1973
- Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Mongolskou ľudovo-demokratickou republikou o poskytovaní právnej pomoci a o právnych vzťahoch v občianskych, rodinných a trestných veciach, Ulánbátar 15. októbra 1976SK C 343/10 Úradný vestník Európskej únie 17.12.2010
- Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Kubánskou republikou o vzájomnej právnej pomoci v občianskych, rodinných a trestných veciach, Praha 18. apríla 1980
- Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Zväzom sovietskych socialistických republík o právnej pomoci a právnych vzťahoch vo veciach občianskych, rodinných a trestných, Moskva 12. augusta 1982 (1)
- Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Vietnamskou socialistickou republikou o právnej pomoci vo veciach občianskych a trestných, Praha 12. októbra 1982

Rozsah pôsobnosti rozhodného práva

Článok 15

Působnost rozhodného práva

Rozhodným právem pro mimosmluvní závazkové vztahy podle tohoto nařízení se řídí zejména

- a) základ a rozsah odpovědnosti, včetně určení osob, které mohou nést odpovědnost za své jednání;
- b) důvody pro vyloučení odpovědnosti, omezení odpovědnosti a rozdělení odpovědnosti;
- c) určení vzniku škody, její povahy a posouzení nebo nárokovaného odškodnění;

Rozsah působnosti rozhodného práva - pokračování

- d) opatření, která může soud přijmout v rozsahu své pravomoci podle procesního práva, aby zabránil vzniku nebo trvání škody na zdraví nebo na majetku anebo aby zajistil náhradu této škody;
- e) otázka, může-li dojít k převodu práva na uplatnění nároku na náhradu škody nebo odškodnění, včetně dědění;
- f) určení osob oprávněných k náhradě škody utrpěné jimi osobně;
- g) odpovědnost za jednání jiné osoby;
- h) způsob zániku závazku a pravidla o promlčení a prekluzi, včetně pravidel o počátku, přerušení a stavení běhu promlčecí doby nebo prekluzivních lhůt.

Základní pravidla – článek 4

1. Nestanoví-li toto nařízení jinak, je rozhodným právem pro mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z civilních deliktů, **právo země, kde škoda vznikla**, bez ohledu na to, ve které zemi došlo ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody, a bez ohledu na to, ve které zemi nebo kterých zemích se projeví nepřímé následky této skutečnosti.
2. Mají-li však osoba, vůči které je vznášen nárok na náhradu škody, a poškozený v okamžiku vzniku škody **obvyklé bydliště ve stejné zemi**, použije se právo této země.
3. Vyplývá-li ze všech okolností případu, že je civilní **delikt zjevně úžeji spojen s jinou zemí**, než je země uvedená v odstavci 1 nebo 2, použije se právo této jiné země. Zjevně užší vztah k jiné zemi by mohl být založen zejména na již existujícím vztahu mezi stranami, jakým může být například smlouva, který úzce souvisí s daným civilním deliktem.

Místo, kde došlo ke škodě

- Místo, kde došlo k události vedoucí ke škodě, stejně jako místo, kde došlo k druhotné škodě, je nerozhodné
- Restriktivní výklad:
 - *Dumez France SA, C-220/88*
 - *Marinari, C-364/93*
 - *Kronhofer, C-168/02*
 - ***Zuid Chemie, C-189/08***

Místo, kde došlo ke škodě – pokr.

- Paluba lodi nebo letadla (*Torline, C-18/02*)
- Škoda na přepravovaném zboží (*Réunion européenne SA, C-51/97*)
- Škoda vzniklá na území více států (*Shevill, C-68/93*)
- Místo, kde došlo ke škodě na zdraví
- Místo, kde mohlo dojít ke škodné události (*Henkel, C-167/00*)

Země společného obvyklého bydliště

- Primární poškozený a primární škůdce
- Částečná definice obvyklého bydliště
- Pobočka, zastoupení a jiná provozovna:
 - *Somafer, 33/78*
 - *Luise Trost, 139/80*
 - *SAR Schotte, 218/86*

Země zjevně užšího spojení

- Úniková doložka
- Kolizní a materiální spravedlnost

Odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku

- Směrnice Rady ze dne 25. července 1985 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky (85/374/EHS), změněná směrnicí Evropského parlamentu a Rady 1999/34/ES ze dne 10. května 1999.
- **Výrobek** = všechny **movité věci** také tehdy, jsou-li zabudovány do jiné movité věci nebo do nemovitosti, včetně elektřiny.

Odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku

1. "**Výrobce**" se rozumí výrobce konečného výrobku, výrobce každé suroviny nebo výrobce součásti a každá osoba, která uvedením svého názvu, ochranné známky nebo jiného rozlišovacího znaku na výrobku vystupuje jako jeho výrobce.
2. Aniž je dotčena odpovědnost výrobce, každá osoba, která v rámci své obchodní činnosti doveze do Společenství výrobek za účelem prodeje, pronájmu, leasingu nebo jakékoliv jiné formy distribuce, se považuje za výrobce ve smyslu této směrnice a je odpovědná jako výrobce.
3. Pokud nelze určit výrobce výrobku, považuje se každý dodavatel výrobku za výrobce, pokud v přiměřené lhůtě neuvědomí poškozenou osobu o totožnosti výrobce nebo osoby, která mu výrobek dodala. Totéž platí v případě dovezeného výrobku, jestliže na tomto výrobku není uvedena totožnost dovozce podle odstavce 2, i když je název výrobce uveden.

Odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku

Kaskáda hraničních určovatелů:

- a) volba práva
- b) právo země společného obvyklého pobytu
- c) právo země, v níž měl poškozený v okamžiku vzniku škody obvyklý pobyt, byl-li výrobek v této zemi uveden na trh
- d) právo země, ve které byl výrobek pořízen, byl-li výrobek v této zemi uveden na trh
- e) právo země, kde škoda vznikla, byl-li výrobek v této zemi uveden na trh

Odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku

- Předpoklad uvedení výrobku na trh
- Zjevně užší spojení s jinou zemí

Nekalá soutěž a jednání omezujícího volnou hospodářskou soutěž

- **nekalá soutěž** = jakékoli soutěžní jednání, které je v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku a v důsledku toho narušuje soutěžní vztahy nebo společné zájmy spotřebitelů.
- mimosmluvní závazek vzniklý z nekalé soutěže **směřující výlučně vůči jedinému soutěžiteli**
- mimosmluvní závazek z nekalé soutěže **směřující vůči více soutěžitelům**
- mimosmluvní závazek vznikající z **omezení hospodářské soutěže**

Škoda na životním prostředí

- Volba práva ve prospěch poškozeného
- Pokrývá i druhotnou škodu
- Přírodní zdroj definován v bodě 24 úvodních ustanovení

Porušení práv z duševního vlastnictví

- Zásada lex protectionis a výjimky z ní
- Nařízení Rady (ES) č. 207/2009 ze dne 26. února 2009 o ochranné známce Společenství (nahradilo Nařízení Rady (ES) č. 40/94 ze dne 20. prosince 1993 o ochranné známce Společenství),
- Nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství,
- Nařízení Rady (ES) č. 2100/94 ze dne 27. července 1994 o odrůdových právech Společenství.

Protestní akce v kolektivním vyjednávání

- není autonomní definice
- vztahuje se jen na zaměstnance a zaměstnavatele

Bezdůvodné obohacení

- *Masdar (UK) proti Komisi, C-47/07P, b. 44: Podle obecných zásad společných právním řádům členských států platí, že osoba, která utrpěla ztrátu, kterou se zvětší majetek jiné osoby, aniž by pro toto obohacení existoval jakýkoli právní základ, má v zásadě právo požadovat od osoby, která se takto obohatila, vydání obohacení do výše odpovídající této ztrátě. Protiprávnost nebo zavinění v jednání žalovaného se přitom nevyžaduje.*
- souvislost s předchozím vztahem
- právo společného bydliště
- právo země, kde k obohacení došlo a zjevně užší spojení

Jednatelství bez příkazu

- jednání jedné osoby ve věci osoby druhé a v její prospěch, při absenci řádného zmocnění
- souvislosti s dřívějším smluvním nebo mimosmluvním vztahem
- stát společného bydliště
- právo země, kde k jednatelství bez příkazu došlo
- právo země zjevně užšího spojení.

Předsmluvní odpovědnost

- *Tacconi, C-334/00*
- právo, kterým se řídí nebo by se řídila smlouva
- právo země, kde ke škodě došlo nebo
- země společného bydliště nebo
- země nejuzšího spojení

Volba práva

- omezena:
- **zcela:** v případě škody z nekalé soutěže (viz článek 6 odst. 4) a porušení práv z duševního vlastnictví (viz článek 8 odst. 3)
- **částečně:** v případě nároků, jež se dotýkají spotřebitelů